

Nr 139.

Av herr **Osvald**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar.

I sina anslagsäskanden till 1927 års riksdag begärde kungl. vetenskapsakademien en personlig konservatorsbefattning för vaktmästaren A. Zander vid naturhistoriska riksmuseets botaniska avdelning. Zander utförde redan då konservators-, ej vaktmästararbete. Då framställningen icke ledde till resultat upprepades den i petita till 1928 års riksdag. Då beviljades ett extra anslag på 800 kronor för att Zander skulle förordnas att med befrielse från egentliga vaktmästargöromål utföra "förekommande konservatorsgöromål av mera krävande natur". Detta anslag höjdes år 1940 till 900 kronor.

Vid utredning år 1940 angående möjliga besparingar vid naturhistoriska riksmuseet framhölls rörande botaniska avdelningen, att dennas "normala verksamhet är sedan många år beroende av den tillgång till konservatorshjälp, som med jämförelsevis ringa kostnad erhållits genom ifrågavarande förordnande. Endast konstnadshänsyn ha föranlett, att en ordinarie befattning icke begärts".

I anslagsäskandena till 1944 års riksdag begärde akademien, att provisoriet skulle avvecklas och att en ordinarie konservatorstjänst skulle inrättas. Men icke heller denna framställning ledde till resultat. Senare har forskningskommittén i sitt betänkande (SOU 1945:48. Ecklesiastikdepartementet), s. 120, tillstyrkt, att en konservatorsbefattning i lönegrad A 15 inrättas och att i samband därmed institutionsvaktmästarbefattningen i Eo 5 göres ordinarie och placeras i lönegrad A 6. Forskningskommitténs ställningstagande föranledde chefen för ecklesiastikdepartementet att i 1947 års statsverksproposition göra följande uttalande:

"Riksmuseets botaniska avdelning synes vara den i fråga om personal sämst ställda av museets sju vetenskapliga institutioner." "I likhet med allmänna lönenämnden och på av denna anförda skäl är jag icke beredd att förorda förändring av den nuvarande tjänsten som institutionsvaktmästare i lönegrad A 7 till konservatorstjänst i lönegrad A 15. Då emellertid behovet av en förstärkning av biträdespersonalen synes vara stort, förordar jag i stället nyinrättande av en vaktmästartjänst i lönegrad A 6."

Botaniska avdelningens viktigaste önskemål i fråga om personal kvarstod sålunda alltså; detta föranledde akademien att förnya sin framställning härom — ändring av institutionsvaktmästarbefattning i lönegrad Ca 11 till konservatorsbefattning i lönegrad Ca 19 — till 1948 års riksdag, men även denna gång blev resultatet negativt.

Begäran om ifrågavarande förändring upprepades därför i riksdagspetita till

innevarande års riksdag. Som motivering anföres, att lönenämnden vid sitt avstyrkande tydligen icke tagit hänsyn till den pågående vetenskapliga upprustningen utan endast anfört att institutionsvaktmästarutredningens tidigare avstyrkande ställningstagande vunnit statsmakternas godkännande vid 1945 års riksdag. "Institutionsvaktmästarutredningen hade i sin ordning erinrat om vetenskapsakademiens framställning 1927 och hade ur den då lämnade motiveringen anfört behovet av arbetskraft tillräckligt kvalificerad för att i främsta rummet sköta ordnandet av museets samlingar utan att vara förenad med vetenskaplig bearbetning av desamma". I fortsättningen hette det: "Såsom erforderliga härför an-gåvos kunskaper i främmande språk, förmåga att handskas med litteratur, främst uppslagsböcker, intim kännedom om samlingarnas natur, deras uppställning osv. . . ." Med hänsyn till dessa av institutionsvaktmästarutredningen anförda och icke bestridda kompetensfordringar och då utredningen själv icke förebragt någon saklig motivering i motsatt riktning, ter sig dess slutsats svårförklarlig. Ännu mera blir detta fallet om man tager del av dåvarande föreståndares fullständiga redogörelse, sådan den återges i 1928 års statsverksproposition (VIII, s. 62). Bl. a. framhålls där att de ovan nämnda uppgifterna "i allmänhet ansetts tillhöra assistentens verksamhetsområde".

Alla sakkunniga torde vara ense om att ett stort botaniskt museum har permanent behov av en konservator med tillräckliga botaniska och språkliga kunskaper. Det lär även vara ovedersägligt att en befattningshavare med dylika kvalifikationer icke rimligen kan räknas till vaktmästarpersonalen. Med hänsyn till såväl erforderlig kunskapsnivå som göromålens art intager han uppenbarligen en mellanställning mellan vaktmästarna och den vetenskapliga personalen och bör då också tillerkännas en häremot svarande lönegradsplacering och benämning. Även personliga billighetshänsyn tala för att den nuvarande institutionsvaktmästaren, som i snart tjugo år på ett mycket förtjänstfullt sätt utfört en kvalificerad konservators arbete och härför endast erhållit ett lågt beräknat lönetillägg, äntligen kommer i åtnjutande av bättre avvägda löne- och pensionsförmåner.

Det torde få betraktas som rimligt, att en anställd erhåller de förmåner, som svara mot det arbete, han utför. I det vid riksmuseets botaniska avdelning aktuella fallet har vaktmästaren, såsom framgår av akademiens ovan citerade motivering, i 20 år endast sysslat med konservatorsgöromål, men han har icke åtnjutit häremot svarande ersättning.

Det må tilläggas, att botaniska avdelningen är den enda av riksmuseets vetenskapliga avdelningar, som ej har en konservator eller preparator, men samtidigt är dess arbetsbörda så stor, att dess delning sedan länge varit aktuell. En delning föreslogs av forskningskommittén år 1945. Behovet därav vitsordades i 1947 års statsverksproposition av departementschefen men ledde icke till något resultat. I årets statsverksproposition uttalar departementschefen, punkt 25, s. 31, om den ånyo framställda begäran om delning: "Jag anser mig i nuvarande läge icke kunna framlägga något förslag i den ånyo väckta frågan om en uppdelning av riksmuseets botaniska avdelning. Jag vill dock i detta sammanhang uttala, att

jag för egen del blivit övertygad om att en dylik uppdelning framdeles bör komma till stånd.”

Det torde sålunda vara obestriddigt, att arbetsbelastningen på botaniska avdelningen av riksmuseet är så stor att en delning bör genomföras snarast möjligt. Detta synes vara ytterligare ett skäl för att den person, som utför det tekniska arbetet, erhåller en lön och en ställning, som svara mot detta.

Departementschefen nämner emellertid intet härom i statsverkspropositionen. Detta förefaller så mycket egendomligare, som han i annat sammanhang (s. 39) gjort ett uttalande, som i princip helt överensstämmer med den uppfattning, som hävdas i fråga om vaktmästaren-konservatorn vid botaniska avdelningen. Han säger nämligen: ”I motsats till lönenämnden har jag sålunda ansett att även tecknaren bör erhålla en arvodesförbättring, detta enär jag under hand inhämtat, att denne sedan ungefär ett halvår endast sysslar med ritarbete och sålunda icke längre har att fullgöra vaktmästargöromål.”

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att en institutionsvaktmästar-tjänst (Ca 11) vid naturhistoriska riksmuseets botaniska avdelning förändras till konservatorstjänst (Ca 19) och att i samband därmed ett nu utgående personligt lönetillägg på 900 kronor indrages.

Stockholm den 22 januari 1949.

Hugo Osvald.
